

iMoRe №181. Зміни підсудності судів, віртуальні активи та реєстрація місця проживання

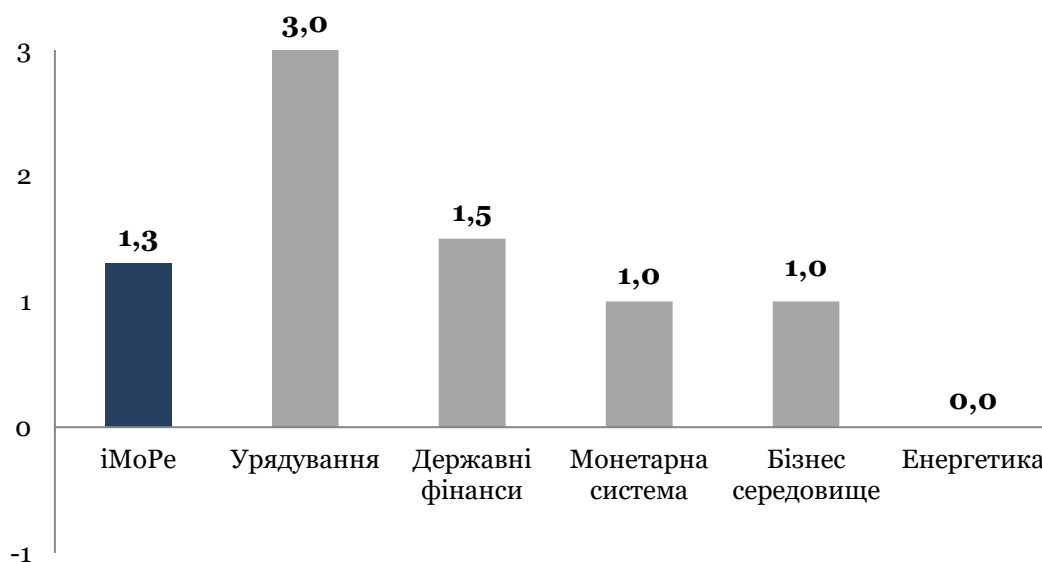
Індекс моніторингу реформ (iMoRe) становить +1,3 бала за період з 28 лютого по 27 березня 2022 року з можливих значень від -5,0 до +5,0. У попередньому раунді індекс дорівнював +0,7 бала.

Графік 1. Динаміка Індексу моніторингу реформ

Індекс реформ може приймати значення від -5 до +5, значення вище за +2 розглядається як прийнятний темп реформ

Графік 2. Значення iMoRe та його компонентів у поточному раунді оцінювання

Основні події раунду

1. Закон про зміни підсудності судів, +2,0 бала

Закон [2112-IX від 03.03.2022](#) має забезпечити повноцінну роботу судової системи в умовах надзвичайних ситуацій: воєнного стану, стихійного лиха, заходів боротьби з тероризмом та в інших ситуаціях, коли суд не може здійснювати правосуддя за своїм місцезнаходженням. В такому випадку за поданням Голови Верховного Суду та рішенням Вищої ради правосуддя всі судові справи на розгляді відповідного суду можуть бути передані до найближчого або іншого визначеного суду.

Коментар

«Внесені законодавчі зміни дозволять забезпечити безперебійний розгляд судових справ. Водночас реалізація закону на практиці може не досягти бажаного ефекту, зважаючи на те що можуть виникнути проблеми з “фізичною” передачею матеріалів справ із суду, який не може здійснювати правосуддя».

Роман Смалюк, Центр політико-правових реформ

2. Закон про віртуальні активи, +1,3 бала

У щорічному звіті World Economic Forum [зазначено](#), що наразі існує понад 18 тисяч криптовалют, 460 криптобірж, а ринкова капіталізація криптовалют сягає 1,7 трлн доларів. Це створює необхідність регулювати операції з віртуальними активами задля забезпечення макроекономічної стабільності. Багато держав [уже впроваджують](#) таке регулювання. Цього року черга дійшла і до України.

У березні Президент підписав закон [2074-IX від 17.02.2022](#) про віртуальні активи, який визначає поняття «віртуальний актив» та передає ринок віртуальних активів до сфери регулювання Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) та Національного банку України (НБУ). Відтепер в Україні офіційно дозволена робота криптобірж, а банки зможуть відкривати рахунки для криптокомпаній. Дозволи на постачання послуг віртуальних активів надаватиме НКЦПФР, вона ж здійснюватиме нагляд та фінмоніторинг у цій сфері. Очікується, що новий закон дозволить ідентифікувати та ізолювати активи, пов'язані з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму, і очистити ринок віртуальних активів від недобросовісних користувачів.

Ще один позитив нового закону — правовий захист учасників ринку. Наприклад, нормативно-правові зміни дозволять блокувати підозрілі транзакції та повертати власнику викрадені віртуальні активи.

Закон набере чинності після набрання чинності [законом України про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування операцій з віртуальними активами](#), який ще не проголосований Верховною Радою.

Коментарі

«Закон «Про віртуальні активи» є до певної міри знаковим, адже це перший крок до системного врегулювання процесу створення та обміну нематеріальних активів, що існують в електронній формі. Документ більшою мірою орієнтований на майбутнє, коли українські резиденти почнуть створювати віртуальні активи, що надалі перебуватимуть в обігу та зможуть бути продані чи обміняні на ринку. Його сфера практично не поширюється на питання обігу віртуальних активів, які українські громадяни придбали за кордоном. Оскільки закон по суті створив нове правове поле, він природно містить дуже детальні вимоги до всіх елементів системи створення та обігу віртуальних активів. Тож детально визначено повноваження регуляторів цього сегменту, мінімальні вимоги до учасників ринку, високорівневі правила публічної пропозиції активів. Серед іншого запроваджено поняття фінансових віртуальних активів. Водночас закон чітко встановлює, що віртуальні активи не є засобом платежу».

Віталій Ваврищук, голова департаменту макроекономічних досліджень, ІСУ

«Ринок віртуальних активів функціонує в Україні протягом тривалого часу, однак досі віртуальні активи залишалися поза правовим полем. Метою ухвалення Закону про віртуальні активи було, перш за все, виведення цього ринку із «сірої зони». Постала потреба визначити правовий статус та поняття віртуальних активів, регулювання їх обігу, визначення прав та обов'язків учасників ринку віртуальних активів і встановлення засад державної політики. Наявність такого регулювання дозволить децентралізованим фінансовим активам бути визнаними і вільно обмінюватись на класичні фінансові активи, включаючи гроші, емітовані державами або центральними банками.

Тепер учасники ринку зможуть отримати офіційний статус своєї діяльності та юридичний захист своїх прав. Закон є важливим кроком у забезпеченні боротьби із відмиванням коштів, адже він базується на актуальних стандартах FATF. Він також сприятиме усуненню ризиків у роботі міжнародних компаній в Україні та залученню іноземних інвестицій. Закон має збільшити бюджетні надходження за рахунок запровадження податкового регулювання віртуальних активів.

Водночас закон недостатньо чітко визначає ключові поняття, пов'язані з віртуальними активами та недостатньо впорядковано розподіляє повноваження між регуляторами (НБУ та НКЦПФР), що може спричинити розбіжності у підходах двох органів та неузгодженості підзаконних актів, які вони

прийматимуть. Більш логічним вбачалося б передання функцій одному регулятору, щоб регулювання ринку віртуальних активів було менш хаотичним».

Ігор Олехов, партнер, CMS Cameron McKenna LLC

3. Порядок декларування та реєстрації місця проживання, +1,3 бала

Постанова [№ 265 від 7 лютого 2022 р](#) істотно спрощує реєстрацію / декларування місця перебування. Українці, які використовують Портал Дія та мають кваліфікований електронний підпис (КЕП), можуть **задекларувати** місце проживання через Дію. **Зареєструвати** місце проживання (перебування) можна лише особисто в органі реєстрації (ЦНАПі) за місцем знаходження житла.

Якщо особа має два і більше постійних місць перебування, вона декларує лише одне з них за своїм вибором. Саме на цю адресу надходять офіційні листи від органів влади.

Новий порядок скасовує необхідність фіксувати місце реєстрації особи у паперовому паспорті.

Коментар

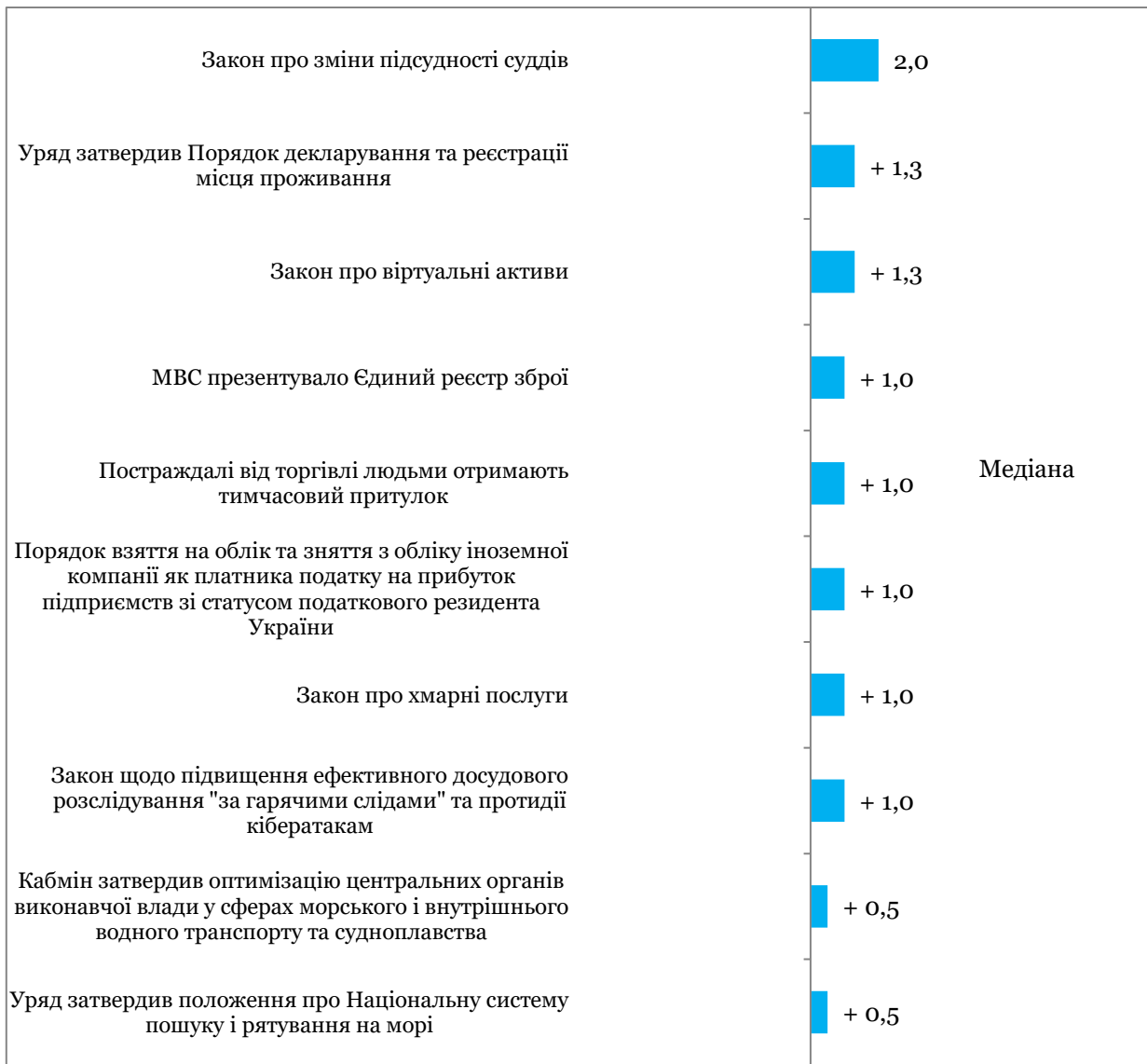
«Постанова спрямована на реалізацію революційного механізму декларації місця проживання, запровадженого Законом України “Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні”. Постанова деталізує процеси доступу до державних послуг, коли реєстрація розглядається як “ключ” до пакета державної підтримки, а не як механізм обмеження міграції /мобільності людини.

Плюсом також є реалізація міжвідомчої взаємодії – передача інформації до державних реєстрів (військовозобов’язаних, територіальної громади, демографічного) – без залучення громадянина.

На жаль, між терміном, коли має запрацювати новий закон, і його підписанням було менше місяця. Дуже складно якісно запустити масові механізми в такий стислий термін. Можливо, окремі елементи цієї реформи доведеться дорацьовувати, але впевнений, що з цим викликом наша держслужба впорається гідно».

Володимир Семеніхін, підприємець, викладач програм з бізнес-освіти Київської школи економіки, очолював створення та діяльність Офісу з реформування адміністративних послуг

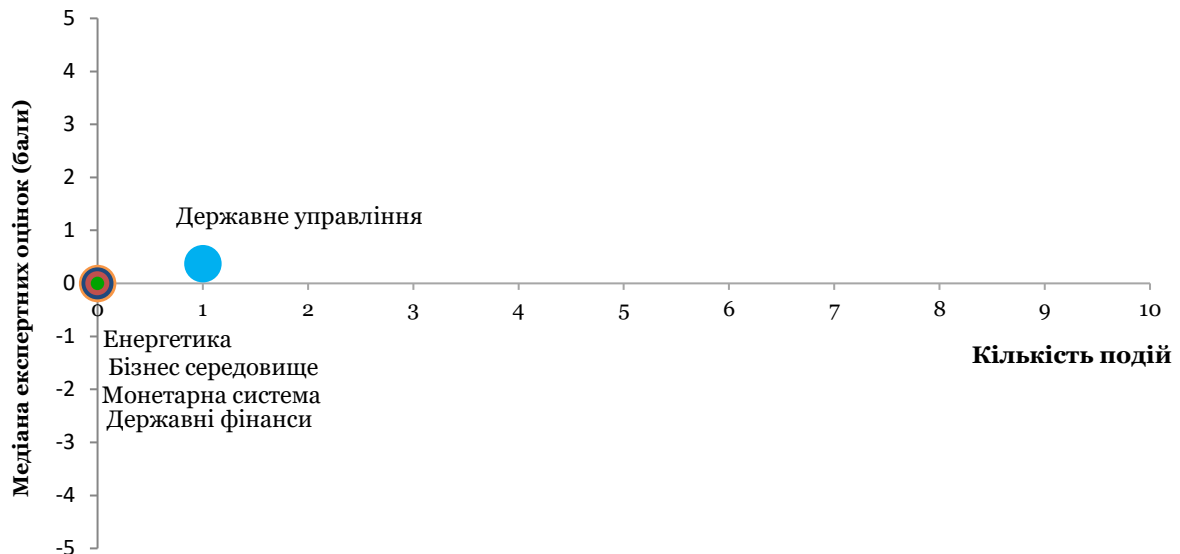
Графік 3. Події, що визначали значення індексу, оцінка події є сумою її оцінок за напрямками, тому вона може перевищувати +5, або бути меншою за -5

Таблиця 1. Оцінки всіх подій та прогресу реформ за напрямками

Державне управління	0,0
Закон про зміни підсудності судів	+2,0
Закон про хмарні послуги	+1,0
Кабмін затвердив оптимізацію центральних органів виконавчої влади у сферах морського і внутрішнього водного транспорту та судноплавства	+0,5
Уряд затвердив положення про Національну систему пошуку і рятування на морі	+0,5
Уряд затвердив Порядок декларування та реєстрації місця проживання	+1,3
МВС презентувало Єдиний реєстр зброї	+1,0
Державні фінанси	+2,0
Постраждали від торгівлі людьми отримають тимчасовий притулок	+1,0
Порядок взяття на облік та зняття з обліку іноземної компанії як платника податку на прибуток підприємств зі статусом податкового резидента України	+1,0
Монетарна система	+1,0
Закон про віртуальні активи	+1,3
Бізнес середовище	+1,0
Закон щодо підвищення ефективності досудового розслідування “за гарячими слідами” та протидії кібератакам	+1,0
Енергетика	0,0

Графік 4. Значення окремих компонентів Індексу та кількість подій

(Див. графіки та таблиці на сайті http://imorevox.in.ua/?page_id=577, http://imorevox.in.ua/list_rounds.php)

Довідкова інформація: Індекс Моніторингу Реформ (ІМоРе) VoxUkraine призначений надавати комплексну оцінку зусиллям влади України зі впровадження економічних реформ. Індекс базується на експертних оцінках змін у регуляторному середовищі за п'ятьма напрямками:

1. Державне управління
2. Державні фінанси
3. Монетарна система
4. Бізнес середовище
5. Енергетика

Детальніше про Індекс та методологію розрахунку можна дізнатись на сайті imorevox.org.

VoxUkraine- це ініціатива, створена групою міжнародних та вітчизняних економістів, присвячена реформам та економічному розвитку України. Цілями VoxUkraine є поширення науково обґрунтованого аналізу та коментарів щодо економічних та суспільно-політичних подій в Україні, підвищення рівня дискусії та формулювання системного підходу до реформ, а також інтеграція України в світову мережу економістів та діячів, відповідальних за економічну політику.